

SOLUTREEN

Saone-et-Loire havzasında Solutrée'de Crot-du-Charnier buluntu yerinde saptanan bu kültüre Solutréen adı verilmiştir. Burada ilk defa 1866 yılında Arcelin tarafından kazılar yapılmıştır.

Crot-du-Charnier bir falezin eteğinde 1 hektardan fazla bir alanda yayılış gösterir. Burada ocakların ortasında ve son derece ilginç olan at kemikleri yığıntısı üzerinden bu endüstri toplanmıştır. Jeolojik yaşı Würm buzul devrinin ikinci ara safhası olarak gösterilmiştir.

Solutréen'de yontma ve aletlerin işlenmesi, diğer Paleolitik devirler boyunca görülmeyen bir ustalığa ulaşmıştır. Yani çakmaktaşıdan yapılan aletlerde çok ince ve yeni bir çalışma tekniği başlamıştır. Sadece Neolitik parçalar Solutréen'in rötuşlu aletlerinin güzelliği ve mükemmelliği ile kıyaslanabilir. Bu kültürde bıçaklar, kazıyıcılar, kesiciler, biz ve taş kalemler pek çoktur.

Aurignacien'de yonga aletlerin kenarlarında yapılan düzeltelerin, bu devirde aletin her iki yüzüne ve üstüne doğru ilerlediği görülür. Bu tip aletlere yaprak (feuille) denilir. Bu aletler çoğunlukla defneyaprağı (feuille de laurier) ve söğüt yaprağı (feuille de soule) şeklinde toplanır ve bunlar klasik tipler olarak kabul edilir. Yaprak tipleri bu kadarla da kalmaz. Yine Fransa'da Dordogne bölgesinde Badegoule verileri arasında 18-20 tip tespit edilmiştir. Gürgeç yaprağı, karaağaç yaprağı, kestane yaprağı ve daha birçok ağaç yapraklarının şekilleri bu örnekler arasındadır. Bu yaprak uçlar arasında 6-9 mm. kalınlıkta, 8 cm. boyunda ve 3-5 cm. genişlikte olanları ele geçirilmiştir. Bunlar çoğunlukla çakmaktaşıdan yapılmışlardır. Uç şekilleri arasında yine iki yüzden işlenmiş olarak okucu şeklinde ve yaprak biçiminde saplı uçlar da bulunur.

Bu teknikte baskı yoluyla gayet ince işleme tekniği görüldüğü için bunlara pullama tekniği diyoruz. Aletler arasında çok yüzlü kalemler (burin polyédrique), kemikten dipleri yarık mızrak uçları, delinmiş hayvan dişleri, kemik aletler ve bileme taşları (lissoir) vardır.

Solutréen endüstrisi ne Aurignacien'den ne de Perigordien'den gelişmiştir. Yalnız ileri Moustérien ve Proto-solutréen ile tip akrabalığı ve uyarlığı görülür.

Macaristan'da Budapeşte çevresindeki ileri Moustérien ve Proto-solutréen ie bu uyarlık kendini göstermektedir. Yalnız burada Fransa ve Almanya ile Macaristan Solutréen'i arasındaki gelişmeler, farklı safhalar gösterir. Obermaier'e göre bu endüstrinin Doğu Avrupa'dan Batı Avrupa'ya geldiği kaydedilir. Bu kültürün en eski ve en derin seviyesi Macaristan'da Szeleta ve Balla mağaralarında bulunmuştur. Bu son görüşe biz de katılıyoruz. Bu kültür daha çok Kuzey İspanya, Güney ve Orta Fransa'da yayılış gösterir.

MAGDALENIEN

Bu kültürün buluntu yeri olan La Madeleine, Dordogne'da Tursac nahiyesi civarındadır. Burada ilk araştırmalar E. Lartet ve Chrysty tarafından yapılmıştır. Kazılara başkaları devam etmiştir. D. Peyrony Eizies'de (Garon nehrine gelen bir su) Laugerie_haute denilen bölgede Aurignacien gelenekli bir Proto-magdalenien bulunduğuna işaret eder. Proto-magdalenien arada bir evredir. Aurignacien'den geldiğini gösterir. İncelemeler Aurignacien ile Magdalenien arasında gerçekten bağıllık bulunduğunu göstermiştir.

Soutréen'de en son noktasına ulaşmış olan çok ince rötuşlu çakmaktaşı aletler yahut yaprak biçimli aletler, bu devirde görülmemiştir. Üst Paleolitiğe yaptığımız genel bakışta adı geçen harponlar ilk defa Magdalenien'de başlamış ve aynı kültürün akımı içinde şekilleri gelişmiş ve incelmıştır. Kara ve su avcılığında kullanılan harponlar kanca ve boy bakımından çok çeşitlidirler. Harpon dişleri bazen tek bazen çift sıralı olur.

Çakmaktaşı endüstrisi arasında dilgiler büyük yekün tutarlar. Kazıyıcı ve taş kalemlerle birlikte ele geçen papağan gagası (bec de perroquet) biçimli aletler, bu devrin özel örneklerindedir. Mikrolitler çoğalır ve tipleri Mezolitik Çağ'ın tiplerine uyar. Kemik endüstrisi bugünkü Eskimoların kemik aletlerine çok benzer. Boynuz ve fildişinden delikli iğneler (aiguille a chas), bizler (poinçon), perdah aletleri (lissoir), kamalar (poignoid), savurgalar (propulseur), kumanda bastonları (baton de commandement) kemik endüstri tipleri arasındadır. Baton de commandement'ler tek, çift ve daha çok delikli ve ya deliksiz olurlar. Çoğunun üstü resimlidir. Bu batonların benzerleri bugünkü Eskimolarda deri, sıırım ve deri kolanlarını yumuşatmada kullanılmaktadır. Yani lissoir vazifesi görmektedirler.

Magdalenien'de güzellik ve sanat düşüncesi çok yüksektir. Hayvan resimlerini çok çizmişlerdir. Güney Fransa ve Kuzey İspanya'da birçok mağarada memeli hayvanlar çizildiği gibi, bu resimler arasında çok canlı ve tabii kuş ve balık resimleri de görülmektedir. Av hayvanları arasında mamut, at ve ren geyikleri çoktur. Bu resimlere Fransa'da Akdeniz kıyılarına kadar tesadüf edilir. Yüksek ve realist bir sanat Magdalenien'in özelliğini teşkil eder. Üst Paleolitik adamları Orta ve Kuzey Avrupa'nın buzul etkisiyle bilenmiş yahut parlamış taşları üzerine de hayvan resimleri kazınmışlardır. Bu devrin Cro-magnon ırkı, kavkılardan kolyeler yapmışlardır. Bunlar dinle ilgili bir takım törensel uygulamalar sırasında takılmış olabilirler.

Magdalenien Kuzey İspanya'da, Fransa'da, Güney İngiltere'de Batı ve Güney Almanya'da, İsviçre'de, Macaristan'da ve Avusturya'da yaygındır. Bu kültürün Solutréen'den ziyade doğrudan doğruya Aurignacien ile akraba olduğu kabul edilir. Yaşayan bir genç

Aurignacien olarak ta ele alınır. İtalya'da Aurignacien'den gelişmiştir ve mikrolit bir endüstrisinin iştirakiyle Mezolitik Çağ'a ulaşır.

Aurignacien ve Solutr en'de olduğu gibi, Magdalenien insanları da mağaralarda yaşamayı arzu etmişlerdir. Buna karşılık doğuda açık yerleşmeler de görülür. Bu tip yerleşmeler l s alanlarında çoktur. Güney Rusya'daki Kostienski yerleşim yeri buna güzel bir örnektir.

Sonuç olarak Magdalenien'in  st Paleolitik dönemin sonuncu kültürü olduğunu, Magdalenien'in bitmesiyle Pleistosen devrin kapandığını, Holosen ile birlikte Mezolitik denilen bir kültürel çağın başladığını söyleyebiliriz.